

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. június 26.*

„Előzetes döntéshozatal – 79/7/EGK irányelv – A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a szociális biztonság területén – Az állami nyugdíjak nemzeti rendszere – A nemváltoztatás elismerésének feltételei – Olyan nemzeti szabályozás, mely ezen elismerést az e nemváltoztatás előtt kötött házasság érvénytelenítésétől teszi függővé – Állami öregségi nyugdíj nyújtásának megtagadása egy nemet változtatott személy esetében a szerzett nemhez tartozó személyek számára előírt nyugdíjkorhatártól kezdődően – A nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés”

A C-451/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) a Bírósághoz 2016. augusztus 12-én érkezett, 2016. augusztus 10-i határozatával terjesztett elő az

MB

és

a **Secretary of State for Work and Pensions**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, M. A. Tizzano elnökhelyettes, M. Ilešič, T. von Danwitz (előadó), A. Rosas és J. Malenovský tanácselnökök, Juhász E., A. Borg Barthet, M. Berger, C. Lycourgos és M. Vilaras bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. szeptember 26-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- MB képviseletében C. Stothers és J. Mulryne solicitors, valamint K. Bretherton és D. Pannick QC,
- az Egyesült Királyság kormánya képviseletében C. Crane és S. Brandon, meghatalmazotti minőségben, segítők: B. Lask barrister és J. Copel QC,
- az Európai Bizottság képviseletében C. Valero és J. Tomkin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: angol.

a főtanácsnok indítványának a 2017. december 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) értelmezésére irányul.
- 2 Ezt a kérelmet MB és a Secretary of State for Work and Pensions (munka- és nyugdíjügyi miniszter, Egyesült Királyság) között annak tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, hogy az utóbbi megtagadta az állami öregségi nyugdíjnak azon törvényes nyugdíjkorhatártól történő folyósítását, amikortól arra a MB által a nemváltoztatást követően szerzett nemhez tartozó személyek jogosulttá válnak.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 79/7 irányelvet a 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik francia bekezdésével összhangban azon törvényileg szabályozott rendszerekre kell alkalmazni, amelyek az idős kor kockázatai ellen nyújtanak védelmet.
- 4 Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés [helyesen: nem alapuló hátrányos megkülönböztetés] nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

[...]”

- 5 Az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy ennek az irányelvnek a hatálya alól kizárják:

- a) az öregségi és egyéb nyugdíjjogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár, illetve a nyugdíjkorhatárnak az egyéb juttatásokra vonatkozó esetleges következményeinek a meghatározását”.

- 6 A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o.) 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) közvetlen megkülönböztetés [helyesen: közvetlen hátrányos megkülönböztetés]: ha egy személlyel szemben neme miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljárak vagy eljárának”.

Az Egyesült Királyság joga

- 7 A Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (a társadalombiztosítási járulékokról és a társadalombiztosítási ellátásokról szóló 1992. évi törvény) – 122. cikkével, és a Pensions Act 1995 (a nyugdíjakról szóló 1995. évi törvény) 4. mellékletének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 44. cikke szerint egy 1950. április 6. előtt született nő az „A. kategóriájú” állami öregségi nyugdíjra 60 éves korában válik jogosulttá, míg egy 1953. december 6. előtt született férfi e jogosultságot 65 éves korában szerzi meg.
- 8 A Gender Recognition Act 2004 (a nem elismeréséről szóló 2004. évi törvény, a továbbiakban: GRA) 1. cikke az alapügyre alkalmazandó változatában úgy rendelkezett, hogy a Gender Recognition Panelhez (a nem elismeréséről határozó testület, a továbbiakban: GRP) az életnek a másik nemhez tartozóként való folytatására hivatkozással bárki benyújthatott a születés szerinti nem megváltoztatását rögzítő, nem elismeréséről szóló teljes hatályú igazolás kiállítására irányuló kérelmet. Az ilyen elismerési igazolást kérelmező neme e rendelkezés megfogalmazása szerint a szerzett nem.
- 9 E törvény 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a GRP-nek ki kell állítania az elismerési igazolást, amennyiben a kérelmező:
- „a) nemi diszfóriában szenved vagy szenvedett;
- b) a kérelem benyújtását megelőző két évben a [szerzett nemi azonosságával] élt;
- c) kifejezi azon szándékát, hogy haláláig a [szerzett nemi azonosságával] kíván élni; és
- d) eleget tesz a [GRA] 3. cikkében meghatározott bizonyítási feltételeknek.”
- 10 Ezen igazolás megszerzése érdekében a kérelmezőnek az említett törvény „Bizonyítékok” című, 3. cikke értelmében be kellett nyújtania egy, két orvos vagy egy orvos és egy pszichológus által készített orvosi jelentést.
- 11 A GRA „Elfogadott kérelmek” című, 4. cikke a (2) bekezdésében úgy rendelkezett, hogy a nem házas kérelmező kérhette teljes hatályú elismerési igazolás kiállítását, míg e cikk (3) bekezdése értelmében a házas kérelmező részére csupán ideiglenes elismerési igazolást lehetett kiállítani.
- 12 E törvény 9. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a teljes hatályú elismerési igazolás a kérelmező szerzett nemének minden szempontból történő teljes elismerését tartalmazza. Az említett törvény 5. mellékletének (7) bekezdése szerint, amely rendelkezés kifejezetten a teljes hatályú elismerési igazolásnak az állami nyugdíjra való jogosultságra gyakorolt hatását szabályozta, az ilyen igazolás kiállítását követően az érintett állami nyugdíjra való jogosultságával kapcsolatos minden kérdést úgy kellett eldönteni, mintha az érintett személy neme mindig a szerzett neme lett volna.

- 13 Az ideiglenes elismerési igazolás lehetővé tette a férjezett vagy nős kérelmező számára, hogy a bíróságtól házassága érvénytelenítését kérje. A GRA 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a házasságot érvénytelenné nyilvánító bíróságnak ezt követően ki kellett állítania a teljes hatályú elismerési igazolást.
- 14 A Matrimonial Causes Act 1973 (a házassági perekről szóló 1973. évi törvény) 11. cikkének c) pontja az alapügyben szóban forgó időszakban hatályos változatában úgy rendelkezett, hogy csak férfi és nő között állhat fenn jogilag érvényes házasság.
- 15 A Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (az [azonos nemű személyek közötti] házasságról szóló 2013. évi törvény), mely 2014. december 10-én lépett hatályba, lehetővé teszi az azonos neműek közötti házasságot. E törvény 5. mellékletének rendelkezései módosították a GRA 4. cikkének rendelkezéseit, annak előírásával, hogy a GRP köteles teljes hatályú elismerési igazolást kiállítani, ha a kérelmező házastársa ehhez hozzájárult. Az azonos nemű személyek közötti házasságról szóló 2013. évi törvény azonban nem alkalmazható az alapügyben.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 16 MB 1948-ban, férfiként született, és 1974-ben házasságot kötött. 1991-ben nőként kezdett el élni, és 1995-ben egy nemet megváltoztató sebészeti beavatkozáson esett át.
- 17 MB azonban nem rendelkezik a neme megváltoztatásának teljes hatályú elismeréséről szóló igazolással, amelynek kiállításához az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás előírja a házasságának érvénytelenítését. Vallási okokból mind ő, mind a felesége továbbra is házasok kívánnak maradni.
- 18 2008 során MB, mivel betöltötte a 60. életévét, mely időponttól az 1950. április 6. előtt született nők – a nemzeti joggal összhangban – az „A. kategóriájú” állami öregségi nyugdíjra válnak jogosulttá, kérelmet nyújtott be annak érdekében, hogy a szakmai tevékenysége során az állami nyugdíjbiztosítási alapba fizetett járulékok címén ezen életkortól öregségi nyugdíjat kapjon.
- 19 Kérelmét egy 2008. szeptember 2-i határozattal azzal az indokkal utasították el, hogy a neme megváltoztatásának teljes hatályú elismeréséről szóló igazolás hiányában MB a rá irányadó törvényes nyugdíjkorhatár megállapítása tekintetében nem kezelhető nőként.
- 20 MB e határozattal szemben keresetet nyújtott be, melyet a First-tier Tribunal (elsőfokú bíróság, Egyesült Királyság), az Upper Tribunal (másodfokú bíróság), és a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) is elutasított.
- 21 MB fellebbezést nyújtott be a Supreme Court of the United Kingdomhoz (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága), arra hivatkozva, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás nem alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében tilos.
- 22 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban található információk szerint MB teljesíti a nemváltoztatás jogi elismerésének a családi állapotra vonatkozó, az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásban előírt fizikai, szociális és pszichológiai feltételeit. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapeljárásbeli jogvita tényállásának megvalósulása idején a nemzeti szabályozás ezen elismerést, valamint a jelen ítélet 17. pontjában említett igazolás kiállítását ugyanakkor a nemváltoztatás előtt kötött házasság érvénytelenítéséhez kötötte. A kérdést előterjesztő bíróság szerint továbbá ezen érvénytelenítés szükséges volt ahhoz is, hogy a nemet változtatott személyek, mint MB, az általuk szerzett nemhez tartozó személyekre irányadó nyugdíjkorhatártól kezdődően kapják az említett öregségi nyugdíjat.

- 23 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a munka- és nyugdíjügyi miniszter arra hivatkozott, hogy a Bíróságnak a 2004. január 7-i K. B. ítéletből (C-117/01, EU:C:2004:7, 35. pont) és a 2006. április 27-i Richards ítéletből (C-423/04, EU:C:2006:256, 21. pont) következő ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok feladata a nemváltoztatás jogi elismerése feltételeinek meghatározása. A miniszter úgy érvelt, hogy e feltételek nem korlátozhatóak szociális, fizikai és pszichológiai kritériumokra, hanem a családi állapotra vonatkozó kritériumokat is magukban foglalhatnak.
- 24 Ebben az összefüggésben a munka- és nyugdíjügyi miniszter kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága elismerte, hogy a tagállamok a nemváltoztatás elismerését e személy házassága érvénytelenítésére vonatkozó feltételhez köthetik (EJEB, 2014. július 16., Hämäläinen kontra Finnország ítélet, CE:ECHR:2014:0716JUD003735909). A miniszter úgy érvelt, hogy jöllehet az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény arra kötelezi a részes államokat, hogy elismerjék a nemet változtatott személy szerzett nemét, azt azonban nem írja elő ez az egyezmény, hogy a részes államoknak engedélyezniük kell az azonos nemű személyek házasságát. Ugyanis a házasság hagyományos, férfi és nő között létrejött életközösségeként való felfogásának megőrzésére irányuló cél igazolhatja a nemváltoztatás elismerésének ilyen feltételhez kötését.
- 25 E körülmények között a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Kizárja-e a 79/7 tanácsi irányelv olyan követelménynek a nemzeti jogban való előírását, amely szerint a nemét megváltoztató személy a nemváltoztatás elismeréséhez szükséges fizikai, szociális és pszichológiai feltételek teljesítése mellett is csak akkor válik jogosulttá az állami öregségi nyugdíjra, ha nem férjezett vagy nő?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 26 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 79/7 irányelvet, és különösen annak 4. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdését, a 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik francia bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nemcsak fizikai, szociális és pszichológiai feltételeket ír elő a nemét megváltoztató személy számára, hanem azt is, hogy ne éljen házasságban az e nemváltoztatás folytán szerzett neméhez tartozó személlyel, annak érdekében, hogy az e szerzett neméhez tartozó személyekre irányadó törvényes nyugdíjkorhatár elérésétől jogosult lehessen az állami öregségi nyugdíjra.
- 27 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra a Bírósághoz előterjesztett kérdés kizárólag az alapeljárásban érintett állami öregségi nyugdíj nyújtásának feltételeivel foglalkozik. A Bíróságnak tehát nem azt a kérdést tették fel, hogy általában a nemváltoztatás jogi elismerése alárendelhető-e annak a feltételnek, hogy az említett nemváltoztatás előtt kötött házasságot érvénytelenítsék.
- 28 Az Egyesült Királyság kormánya azt állítja, hogy a nemváltoztatás jogi elismerésére és a házasságra vonatkozó kérdések a családi állapottal kapcsolatos tagállami hatáskörbe tartoznak. E hatáskör gyakorlása során a tagállamok, amelyek nem engedélyezik az azonos nemű személyek házasságát, az állami öregségi nyugdíj nyújtását tehát függővé tehetik az ilyen személyek közötti korábbi házasság érvénytelenítésétől.
- 29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy noha az uniós jog nem érinti a tagállamok személyek családi állapotával és az adott személy neme megváltoztatásának jogi elismerésével kapcsolatos hatáskörét, mindazonáltal e hatáskör gyakorlása során a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az uniós jogot,

többek között a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére vonatkozó rendelkezéseket (lásd többek között ebben az értelemben: 2006. április 27-i Richards ítélet, C-423/04, EU:C:2006:256, 21–24. pont; 2008. április 1-jei Maruko ítélet, C-267/06, EU:C:2008:179, 59. pont; 2018. június 5-i Coman és társai ítélet, C-673/16, EU:C:2018:385, 37. és 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 30 Így a Bíróság ítélkezési gyakorlatából különösen az következik, hogy az olyan nemzeti szabályozásra, amely a nyugdíjjogosultságot a családi állapottal kapcsolatos feltételhez köti, vonatkozik a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek az EUMSZ 157. cikkben a munkavállalók díjazásával összefüggésben megfogalmazott tilalma (lásd ebben az értelemben az EK 141. cikkre vonatkozóan: 2004. január 7-i K. B. ítélet, C-117/01, EU:C:2004:7, 34–36. pont).
- 31 Ebből következik, hogy a tagállamoknak, amikor a családi állapottal kapcsolatos hatáskörüket gyakorolják, tiszteletben kell tartaniuk a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését, amely a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét a szociális biztonság területén valósítja meg.
- 32 Különösen, az említett irányelv e 4. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdése, összefüggésben a 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik francia bekezdésével, tiltja a nemen alapuló bármiféle hátrányos megkülönböztetést, különösen az idős kor kockázatai ellen védelmet nyújtó, törvényileg szabályozott rendszerekhez való hozzáférés feltételeit illetően.
- 33 Az alapeljárás felei között nem vitatott, hogy a szóban forgó állami öregségnyugdíj-rendszer ilyen rendszernek minősül.
- 34 Így, amint az a 2006/54 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjából következik, az a helyzet minősül nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek, amelyben egy személlyel szemben neme miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljárak vagy eljárának. Ezt a fogalmat ugyanígy kell értelmezni a 79/7 irányelv összefüggésében.
- 35 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően ez utóbbi irányelv tekintettel a céljára és azon jogok jellegére, amelyeket biztosítani hivatott, az olyan hátrányos megkülönböztetésre is alkalmazandó, amely az érintett személy nemének megváltoztatásából ered (lásd ebben az értelemben: 2006. április 27-i Richards ítélet, C-423/04, EU:C:2006:256, 23. és 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E tekintetben meg kell állapítani, hogy jöllehet, amint arra a jelen ítélet 29. pontja emlékeztet, a tagállamok feladata, hogy meghatározzák egy személy nemváltoztatása jogi elismerésének feltételeit, a 79/7 irányelv alkalmazásában azon személyeket, akik jelentős ideig éltek a születési nemüktől eltérő nemmel, és akik nemet megváltoztató sebészeti beavatkozáson estek át, úgy kell tekinteni, hogy a nemüket megváltoztatták.
- 36 A jelen esetben az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozás a nemét megváltoztató személynek az állami öregségi nyugdíjra – a szerzett neméhez tartozó személyekre irányadó törvényes nyugdíjkorhatártól való – jogosultságát az adott esetben e nemváltoztatás előtt kötött házasság érvénytelenítésétől teszi függővé. Ezzel szemben a Bírósághoz benyújtott iratokban szereplő adatok szerint a házasság érvénytelenítésének e feltétele nem alkalmazandó az olyan házasságok esetében, akik megtartották a születési nemüket, akik tehát családi állapotuktól függetlenül részesülhetnek az említett öregségi nyugdíjban az e nemhez tartozó személyekre irányadó törvényes nyugdíjkorhatár elérésétől.
- 37 Úgy tűnik tehát, hogy e nemzeti szabályozás értelmében kedvezőtlenebb bánásmódban részesítik azt a személyt, aki házasságkötése után változtatta meg a nemét, mint azt a házasság megtartása esetén.
- 38 Ez a kedvezőtlenebb bánásmód a nemen alapuló, és közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet a 79/7 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmében.

- 39 Meg kell továbbá vizsgálni, hogy hasonló-e egy olyan személy helyzete, aki házasságkötését követően nemet változtatott, és egy olyan házasságkötő személyé, aki megtartotta születési nemét.
- 40 Az Egyesült Királyság kormánya úgy véli, hogy a szóban forgó helyzetek nem hasonlóak, mivel eltérő a szóban forgó személyek családi állapota. Az a személy ugyanis, aki a házasságkötése után változtatott nemet, olyan személlyel élne házasságban, aki a szerzett neméhez tartozik, ami nem igaz arra a személyre, aki megtartotta születési nemét és egy másik nemű személlyel él házasságban. A házasság érvénytelenítésére vonatkozó, az alapeljárásban szóban forgó feltételt illetően, amelynek célja, hogy elkerülje az azonos nemű személyek házasságát, egy ilyen különbség e kormány szerint azt jelenti, hogy e személyek helyzete nem hasonló.
- 41 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a helyzetek hasonlóságával kapcsolatos követelmény nem kívánja meg, hogy a helyzetek azonosak legyenek, hanem csupán hasonlóaknak kell lenniük (lásd ebben az értelemben: 2011. május 10-i Römer ítélet, C-147/08, EU:C:2011:286, 42. pont; 2017. július 19-i Abercrombie & Fitch Italia ítélet, C-143/16, EU:C:2017:566, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 A helyzetek hasonló jellegét nem átfogó és elvont módon kell értékelni, hanem egyedileg és konkrétan, tekintettel a helyzet összes jellemzőjére, különösen a szóban forgó különbségtételt létrehozó nemzeti szabályozás tárgyának és céljának fényében, és adott esetben azon terület elveinek és célkitűzéseinek fényében, amely alá e nemzeti szabályozás tartozik (lásd ebben az értelemben: 2008. december 16-i Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ítélet, C-127/07, EU:C:2008:728, 25. és 26. pont; 2015. július 16-i CHEZ Razpredelenie Bulgaria ítélet, C-83/14, EU:C:2015:480, 89. és 90. pont; 2017. március 9-i Milkova ítélet, C-406/15, EU:C:2017:198, 56. és 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban található adatokból kitűnik, hogy az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozás tárgya az „A. kategóriájú” öregségi nyugdíj nyújtása, amely nyugdíjra a törvényes nyugdíjkorhatárt elérő személyek lehetnek jogosultak. Az alapeljárásban részt vevő felek a Bíróság előtti tárgyaláson kifejtették, hogy a nemzeti jog szerint öregségi nyugdíjban részesülhet minden olyan személy, aki az említett kort elérte, és aki elegendő mértékű járulékot fizetett az Egyesült Királyság állami nyugdíjrendszerébe. Úgy tűnik tehát, hogy az alapeljárásban szóban forgó törvényes állami öregségnyugdíj-rendszer védelmet biztosít az idős kor kockázataival szemben, azzal, hogy az érintett személy számára egyéni jogot biztosít a szakmai pályafutása során befizetett járulékok függvényében szerzett öregségi nyugdíjra, függetlenül családi állapotától.
- 44 Ennélfogva ezen öregségi nyugdíj előző pontban kifejtett célját és nyújtási feltételeit tekintve, a házasságkötését követően nemét megváltoztató személy és a születési nemét megtartó házasságkötő személy helyzete tehát hasonló.
- 45 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 43. pontjában megjegyezte, az Egyesült Királyság kormánya érvelésével e személyek családi állapotának különbözőségét emeli ki és teszi a szóban forgó helyzetek összehasonlíthatóságának meghatározó elemévé, noha a családi állapot önmagában, amint az a jelen ítélet 43. pontjában megállapításra került, nem releváns az alapeljárásban szóban forgó állami öregségi nyugdíj nyújtása szempontjából.
- 46 Ezen túlmenően, az említett kormány által hivatkozott, a házasság érvénytelenítésére vonatkozó feltétel célja, azaz az azonos nemű személyek közötti házasság elkerülése, idegen az öregségi nyugdíj e rendszerétől. Ennek megfelelően ez a cél nem érinti a házasságkötését követően nemét megváltoztató személy és a születési nemét megtartó házasságkötő személy helyzetének hasonló jellegét az öregségi nyugdíj ezen ítélet 43. pontjában kifejtett célját és nyújtási feltételeit tekintve.

- 47 Ezt az értelmezést nem cáfolja meg az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata, amelyre az Egyesült Királyság kormánya hivatkozik még e személyek helyzete hasonló jellegének vitatása végett. Amint ugyanis a főtanácsnok indítványának 44. pontjában rámutatott a 2014. július 16-i Hämäläinen kontra Finnország ítéletében (CE:ECHR:2014:0716JUD003735909, 111. és 112. §) az Emberi Jogok Európai Bírósága a házasságkötését követően egy nemet megváltoztató sebészeti beavatkozáson átesett személy és a nemét meg nem változtató házasságban élő személy helyzetének hasonlóságát a szóban forgó nemzeti jogszabály tárgyára, azaz a nem megváltoztatásának a családi állapot terén történő jogi elismerésére tekintettel értékelte. Ugyanakkor, amint az a jelen ítélet 27. pontjából kitűnik, a jelen ügyben az érintett személyek helyzetének hasonlósága egy olyan szabályozás vonatkozásában merült fel, amelynek tárgya kifejezetten az állami öregségi nyugdíjra való jogosultság.
- 48 Meg kell állapítani tehát, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás közvetlenül nemi alapon kevésbé kedvező bánásmódban részesíti azt a személyt, aki nemet változtatott a házasságkötése után, mint azt a házasságban élő személyt, aki megtartotta születési nemét, noha e személyek hasonló helyzetben vannak.
- 49 Az Egyesült Királyság kormánya ugyanakkor azt állítja, hogy az a célkitűzés, hogy elkerülhető legyen az azonos nemű személyek házassága, indokolhatja olyan feltételnek kizárólag a nemüket megváltoztató személyekre történő alkalmazását, amely feltétel szerint érvényteleníteni kell az e személyek által korábban kötött házasságot, minthogy a nemzeti jog az alapeljárásban szereplő tényállás idején nem engedélyezte az azonos nemű személyek házasságát.
- 50 Mindazonáltal, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés csak az említett irányelv rendelkezéseiben kimerítően felsorolt esetekben lehetséges (lásd ebben az értelemben: 2005. július 21-i Vergani ítélet, C-207/04, EU:C:2005:495, 34. és 35. pont; a 2014. szeptember 3-i X ítélet, C-318/13, EU:C:2014:2133, 34. és 35. pont). Márpedig az Egyesült Királyság kormánya által hivatkozott célkitűzés nem felel meg az ezen irányelv által megengedett eltérések egyikének sem.
- 51 Ami közelebbről az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő eltérést illeti, a Bíróság már megállapította, hogy ez a rendelkezés nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy eltérő bánásmódot alkalmazzanak a házasságkötését követően nemét megváltoztató személlyel és a születési nemét megtartó házasságban élő személlyel szemben az állami öregségi nyugdíjra való jogosultságot meghatározó életkor tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2006. április 27-i Richards ítélet, C-423/04, EU:C:2006:256, 37. és 38. pont).
- 52 Következésképpen az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozás a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, és ezért a 79/7 irányelv által tiltott.
- 53 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az előterjesztett kérdésre, hogy a 79/7 irányelvet, és különösen a 4. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdését, a 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik francia bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nemcsak fizikai, szociális és pszichológiai feltételeket ír elő a nemét megváltoztató személy számára, hanem azt is, hogy ne éljen házasságban az e nemváltoztatás folytán szerzett neméhez tartozó személlyel, annak érdekében, hogy az e szerzett neméhez tartozó személyekre irányadó törvényes nyugdíjkorhatár elérésétől jogosult lehessen az állami öregségi nyugdíjra.

A költségekről

- 54 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelvet, és különösen annak 4. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdését, annak 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik francia bekezdésével és 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nemcsak fizikai, szociális és pszichológiai feltételeket ír elő a nemét megváltoztató személy számára, hanem azt is, hogy ne éljen házasságban az e nemváltoztatás folytán szerzett neméhez tartozó személlyel, annak érdekében, hogy az e szerzett neméhez tartozó személyekre irányadó törvényes nyugdíjkorhatár elérésétől jogosult lehessen az állami öregségi nyugdíjra.

Aláírások